

Teksten: Ex 9: 22-26 en Johannes 9: 1-7

Lieve mensen hier, elders en thuis, alleen of met anderen,

Er is iets ernstigs aan de hand dat ons allen raakt.

Een beeld. Winter.

Meteorologisch lijkt de winter in ons land tot het verleden te behoren. En ineens wacht ons de komende weken een andere soort winter, waar we nog niet op gekleed lijken. Een winter die vastberaden in China begon, en nu via Iran en Italië ons bereikt heeft. Als een sprinkhanenplaag raast hij over de continenten, en hij luistert naar de naam Corona.

We zijn er zo door bezet, dat de sprinkhanenplaag die Afrika en Pakistan teisterde uit beeld is geraakt.

Uit het boek Exodus, het boek van bevrijding, lasen we net over één van de plagen, die van de verwoestende hagel. Nee, Corona is geen hagel, maar ze raakt ons wel als hagel en steeds minder mensen denken dat het wel losloopt. Heel Egypte wordt getroffen, heel het land. In de Bijbel staat Egypte – je schrijft het als Mits-ra -iem – voor een werkelijkheid waar mensen onder het leven gebukt gaan, lijden en angst kennen. De wortel van dit woord betekent 'star', 'leed' of 'druk'. Daar heeft een mens geen leven, daar verandert het leven in een plaag. Daar wil het volk Israël wegtrekken.

Maar de weerstand is groot. Het hart van de farao is hard. De plagen moeten het hart van de farao verzachten. Dat gaat niet zonder slag of stoot. Tien plagen zijn daarvoor nodig. Die van de hagel is een forse. Het woord hagel komt 14 keer voor, twee keer zeven keer. Twee volle weken. Dat staat voor de graad en de omvang van de plaag.

Alleen in het land van Gosjen, waar de Israëlieten wonen, daar houdt de hagel geen huis, Even, een dikke weken geleden, dachten wij dat ook nog, hier houdt het niet huis. Intussen weten we beter.

Maar wat zegt dat, dat de hagel het land van Gosjen niet slaat? Gosjen betekent grasland, dat klinkt als groene weide, waar ook David van zingt. Is dat van belang voor ons om te weten in het Coronatijdperk? Je zou denken van niet. Toch is dat schijn. Israël wordt gespaard voor de hagel en uiteindelijk voor de dood van de eerstgeborenen. In de wereld van Egypte bewaart het volk

Israël een geheim, zoals ook wij in de wereld waarin wij nu leven een geheim in ons kunnen dragen. Dat is een innerlijk geheim, dat is het licht van God in ons. Dat in onze harten brandt zonder te verbranden. Dat schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft het niet overwonnen. Dat licht.

Het volk Israël woont daar, zeg maar, in de *townships* van Egypte, aan de rand, in de sloppenwijken of vluchtelingenkampen, aan de rand van de rijke beursgenoteerde afgoden die er in de wereld toe doen, waar vele portemonnees en levens van afhangen. Maar in Gosjen schijnt een ander licht, namelijk dat vanuit het bewustzijn van de levensboom, beeld van de Thora en van de oorsprong van ons leven. Daar komt het licht uit.

In Egypte zijn ze daar van afgesneden, hebben ze daar geen boodschap aan. Daar denken ze in de eerste plaats aan techniek en ontwikkeling, *faster* en *stronger*. Israël staat voor een weten van de eenheid achter alle ontwikkeling en kracht, achter de veelheid van indrukken ook. Ze staat ook voor de ziel in het lichaam, voor oorsprong en mysterie van leven. Het leven komt uit een bron die ook nu een mysterie blijft. Egypte staat voor de mens die de verbinding met die bron kwijt is. De bron die de Bijbel heilig noemt en zonder welke het leven steeds meer maakbaar lijkt en moet zijn.

In die wereld komen de plagen, als tekenen van God, als boodschap dat er een God is die anders en sterker is dan de afgoden waar Egypte achter aan loopt, hun harten aan verpanden en verbranden. En dat gaat op de kop verkeerd. Of het coronavirus zo'n teken is?

Nee, ik wil niet de onheilsprofeet uithangen. Zeker niet hier in Franeker, waar de ogen van Eise Eisinga op me rusten, die al eens eerder een voor het einde der tijden waarschuwende dominee met zijn Planetarium een toontje lager liet zingen. Nee, profeten en dominees moeten niet in een glazen bol kijken, laat dat liever aan God over. Van ons vraagt het Evangelie wel, dat we wakker zijn, alert, elkaar toegenegen zijn en betrokken.

En ook wil ik hier geen onheilsprofeet zijn, omdat het in wezen zo maar kan zijn dat deze pandemie met al haar lijden en sterven de opmaat blijkt van een geboorte, het afscheid van een oude wereld naar een nieuwe.

Alhoewel, als de plaag eenmaal voorbij is, kan het hart van de farao zomaar weer verharden, kunnen we zomaar terugvallen met z'n allen, opgelucht op de oude voet verder gaan. Hoe het zal gaan, dat moet blijken. Of wij ervan leren,

ook. Zoals Geert Mak zegt: “Niets is moeilijker dan geschiedenis herkennen – als je d’r middenin zit.

We lazen ook het verhaal van de blinde, blind vanaf zijn geboorte... Met de vraag: door zonde, of niet? Dat is de kwestie voor de leerlingen. Je moet wel een schuldige kunnen aanwijzen, schadeclaims in kunnen dienen. Iemand krijgt iedereen over zich heen...

Jezus trekt ons weg uit dat veld van oordeel. Het blindgeboren zijn is, net als de plaag, een teken van God dat oproept om in deze mens het licht te ontsteken, om hem en ons als en bloem te laten opengaan. En daar moeten de leerlinge bij helpen, aan meewerken.

En dan staat er een vers dat onze tijd waarschuwend weerspiegelt, ik heb het twee keer overgelezen en het staat er echt:

Er komt een nacht waarin niemand werken kan...

En wat volgt is even bizar als bijzonder:

Jezus zegt: Wanneer ik in de wereld ben, ben ik het licht der wereld.

Jezus is in de wereld als wij, zoals nu, van hem lezen én uit hem leven. Hij is van hetzelfde licht dat de hagel uit het gebied van Gosjen houdt. Zijn licht komt van God, van voorbij de kwestie van zonde en schuld. De glans van dat licht is genegenheid en zorg, vertrouwen en liefde. Dat licht is scheppingslicht en staat haaks op de plagen, staat haaks op de blindheid en de duisternis. Dat licht komt in ons wonen en maakt ons vrij voor zorg en aandacht voor elkaar. Het tilt ons op voorbij de paniek, de hamsterzucht en de angst voor wat komt.

Hoe dat licht in de wereld schijnt, in het klein, vertelde gisteren iemand met wie ik toevallig aan de praat raakte en een winkel, ‘Wat vind jij dat we moeten doen?’, vroeg ik. ‘Solidair zijn.’, zei ze. ‘In Italië waren aanvankelijk veel jongeren heel laconiek. Ze zagen niet in dat ze zo drager van het virus werden, dat ze verspreider ervan werden, dat het virus via hen ook de kwetsbaren en weerlozen bereikt.’ En de vrouw vertelde waarom dat voorhaar zo indringend was. Haar vader van 90 woont in een verpleeghuis. ‘Hij is gezond, maar heeft zwakke longen. Raakt hij besmet, dan is het over, met hem en met vele medebewoners.’ Woensdag belde haar vader haar. En vertelde dat de batterijen van zijn gehoorapparaat bijna op waren. De wakkere dochter liet er geen gras over groeien en kocht donderdag nieuwe batterijen voor haar vader. ‘Zo’, dacht ze, ‘nu kunnen we de komende tijd in ieder geval met elkaar bellen.’

En, o ja, dat zei ze ook nog: 'We zijn met z'n zessen en hebben afgesproken dat ieder van ons iedere dag met heit belt. En zondag, dan belt degene die bij hem langs zou gaan.'

Mienskip is dit. *Mienskip* in het klein. En vele *mienskippen* in het klein hebben samen hun uitwerking in het groot. Gevormd en gesmeed uit liefde en zorg. Toen we culturele hoofdstad waren, was het woord *mienskip* een zo vaak gebezigd woord, dat sommigen het niet meer konden horen, net als het woord corona nu. Juist dat woord *Mienskip* komt nu tot leven, in onze provincie, in het land, voorbij de grenzen van kleur en cultuur, komaf en klasse.

We hebben elkaar meer dan ooit nodig, sterker nog, we zijn afhankelijk van elkaars inzet en wakkerte. De jongeren hebben de ouderen nodig, om hen eraan te herinneren dat ze onmisbaar onderdeel van een keten zijn. De ouderen hebben de jongeren nodig, hun zorg, kennis en kracht. De kinderen hebben afleiding van het zware nodig, milde uitleg, aandacht en nabijheid. De eenzamen, de mensen die noodgedwongen van elkaar gescheiden zijn, de mensen in isolatie hebben creatieve nabijheid nodig, de moeite die een ander neemt om van zich te laten horen. De zorgverleners hebben onze steun nodig, onvoorwaardelijk, nu zij ongedacht op de barricaden komen te staan van leven en dood.

En onze ziel? Wat heeft die nodig? Die heeft te midden van alles verbinding met het mysterie nodig. Als we in dat mysterie zijn, dan krijgen we de kracht om hier doorheen te gaan, door deze woestijnreis. Hoe onze 40 dagen er de komende weken uit komen te zien, dat weten we niet. In Pasen komt het mysterie van God naar ons toe. Daarmee wagen we het, juist nu.

Amen